

Stavanger 2. februar 2012

Det Kongelige Fornyings-, Administrasjons- og Kirkedepartement
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Innføringsprogram for nye prester – hørings svar

Overordnede synspunkter

MHS takker for anledningen til å avgi høring på utkast til innføringsprogram for nye prester. Initiativet er prisverdig og ser ut til å utnytte mange gode tilbud som per i dag eksisterer, ikke minst tenkningen rundt Veien til prestatjeneste (VPT), i tillegg til at nye tiltak vurderes. Samlet sett er MHS av den oppfatning at Den norske kirke med et slikt program vil bidra til en vesentlig styrking av måten nyutdannede prester føres inn i prestatjenesten, i tillegg til at det også vil kunne ha en rekrutteringseffekt.

Som teologisk utdanningsinstitusjon er vi i et samfunnskontraktperspektiv opptatt av hvordan våre kandidater blir mottatt som prester av menigheter og bispedømmer i Den norske kirke, og oppfatter det positivt hvordan forslagene prioriterer en kobling mellom utdanningsinstitusjoner, rekruttering og oppstart i arbeidslivet.

MHS beklager imidlertid at gruppen ikke har hatt deltakelse fra noen av de institusjonene som utdanner til prestatjeneste, men håper like fullt at denne koblingen mellom avgivende institusjon og mottakende arbeidsgiver og tjenestested blir utnyttet fremover. Selv om det også finnes mange andre forhold som det er viktig å gi oppmerksomhet, bør den prioriterte veien til prestatjeneste, og dermed for rekruttering, fremdeles være den som skjer gjennom et seksårig utdanningsløp ved norske utdanningsinstitusjoner.

En slik kobling vil ikke bare utnytte den formative betydning et utdanningssted har hatt for en kandidat, men vil også kunne være en kobling som kan bidra til en bærekraftig prestatjeneste ved å gjøre det naturlig og forventet at man forholder seg til en teologisk utdanningsinstitusjon gjennom fortsatt læring. Unge, nye prester bør derfor ikke oppfattes – verken av seg selv eller av andre – som ferdig utdannede når man har mottatt cand.theol.-vitnemål, men bør stimuleres til fortsatt refleksjon over praksis og fordypning i de kilder og fag som gir den nødvendige frimodighet og faglig overskudd til å bære en til tider svært krevende tjeneste. Å koble innføringsprogrammet med deltakelse i den erfaringsbaserte mastergraden i praktisk teologi, er for eksempel en mulighet som både er nærliggende og som bør utnyttes, og som trolig også vil bli oppfattet som et attraktivt grep.

MHS sin uttalelse har det som er sagt ovenfor som sitt perspektiv.

Forholdet til VPT

MHS støtter tanken om å utnytte den erfaringen man har gjort seg med VPT, uten nødvendigvis å benytte en identisk styringsstruktur. Man bør likevel vurdere dette nøyer

enn å hevde at det ene skjer før ordinasjonen, og det andre etter. Et mer omfattende og integrerende perspektiv vil lett kunne tenkes, og vil ha den fordel at det samsvarer med det nylig vedtatte Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR; Kunnskapsdepartementet 2011). Dette vil kunne gi positive effekter både for kandidaten selv, utdanningsinstitusjonene og mottakende bispedømmer.

Prest og teolog i praksis – egen utgave? (4D)

Praktisk-teologisk metode har bidratt til at hele den teologiske utdanningen har fått et sterkere fokus på betydningen av refleksjon over praksis og erfaring, jf. også det som sies om den danske innføringskursmodellen i rapporten (s. 6). Den erfaringsbaserte mastergraden i praktisk teologi som skjer i et samarbeid mellom PF og de teologiske utdanningsinstitusjonene (Kompetanserådet), er uttrykk for nettopp en slik tenkning. For en ung prest, vil MHS mene at det er viktig å gi tilgang til en faglig ramme som gjør det mulig å tilegne seg ikke bare praksis og erfaring, men *refleksjon* over praksis allerede kort tid etter at man har startet i et ansettelsesforhold som prest. Ikke bare det: Kanskje er det *særlig* i denne tidlige fasen at de beste betingelsene for å utvikle en god holdning til pastoral læring er tilstede.

Det er imidlertid viktig å understreke at en slik tenkning ikke begrenser seg til forholdet mellom praksis og praktisk-teologiske fag, slik rapporten kan se ut til å målbære (s. 7). På samme måte som profesjonsstudiet ved MHS søker å integrere praksis og praksisrefleksjon med *alle* de teologiske disiplinene, vil det også for en tilsvarende refleksjon som ung, nytilsatt prest å "få lov til" å gjøre de samme integrerte refleksjonene ift hele den fagteologiske bredden.

Innføringsprogrammets 3. og 4. år ser for seg en egen gjennomføring av det allerede eksisterende "Prest og teologi i praksis"; det såkalte "portalkurset" i den erfaringsbaserte mastergraden i praktisk teologi. Det er prisverdig at man utnytter allerede eksisterende utdanningsopplegg, som i sin natur er tilpasset den refleksjonsmodus en prest naturlig er i i tilknytning til sin pastorale praksis. Det kan nok ha sine fordeler å spisse dette til egne kurs (at denne gruppen holdes sammen for en periode; at erfaringene har visse særpreg), men det har også noen utfordringer, og er kanskje heller ikke ønskelig.

MHS vil for eksempel mene at det kan være uheldig å avsondre en gruppe som etter to, tre og fire år ikke lenger kan oppfattes som "nye" prester, men som begynner å fungere normalt i et kirkelig team. Kanskje er det vel så viktig å integrere denne gruppen i den "vanlige" gruppen av kursdeltakere, både med tanke på at dette reflekterer det normale i arbeidshverdagen, og fordi en avsondring kan forsterke mulige alders- og erfaringsforskjeller. Det bør i det minste finnes mellomløsninger hvor man for eksempel deltar på samme kurs, men hvor det samtidig kan være mulig å la en gruppe av "nye" prester samles en eller to ganger ilt av en kursgjennomføring for å knytte an til det fellesskapet som ellers er etablert i innføringsprogrammet. Det viktigste er etter MHS sin mening at den enkelte prest bringer med sitt unike erfaringsmateriale, og deretter arbeider med dette i lys av oppdaterte faglige, praktisk-teologiske perspektiver og arbeidsmåter. Vår erfaring fra "Prest og teologi i praksis" tilsier at det er gode grunner for å integrere innføringsprogrammet fullt i forhold til de kurs som ellers arrangeres.

Videre oppfatter nok MHS det som for lite ambisiøst å gjøre oppfyllelse av studiekravene frivillig. Det har en økonomisk side, som svekker inntektsgrunnlaget for fakultetene, og øker det eksterne støttebehovet tilsvarende. Dernest har det en pedagogiske forpliktelses-side, hvor man er "litt med", men ikke helt. Med en praktisk-teologisk metode, vil det være mer enn naturlig å gjennomføre alle studiekraav for å få full læringseffekt, i tillegg til at Kunnskapsdepartementet i praksis stiller midler til rådighet for å sikre kursene en bærekraftig økonomi gjennom studiepoengsrefusjon. MHS er også av den oppfatning at det fortsatt er et potensial for arbeidsgiver å ta ut hva gjelder å forvente av sine ansatte at de bidrar til livslang læring knyttet til full deltakelse i slike kurs. For mange gode kurstilbud mister mye læringseffekt ved at arbeidsgiver "føler at vi ikke kan pålegge våre prester å ta studiepoeng." MHS tror ikke dette virker rekrutterende (på nye grupper prester?).

Rapporten har ellers skissert et kostnadsnivå for hva slike ukeskurs vil koste i støtte til fakultetene. Uten å gå i detalj omkring dette, er situasjonen i alle fall for MHS at innsats utover det som i dag er programmert gjennom eksisterende praktisk-teologiske studietilbud må beregnes ift at det er behov for nyttilsettinger. Da må kostnadene også finansiere forskningstid hos den tilsatte ettersom ansatte ved alle fakultetene har en avtalefestet rett til like mye forskning som undervisning i sine stillinger. Dette er ikke inkludert i Kompetanserådets beregningsmodell, som rapporten legger til grunn. På sikt vil dette svekke særlig private utdanningsinstitusjoners mulighet for å tilby kirkelig utdanning dersom man gjør seg avhengig av subsidiering fra annen utdanningsevirkosomhet for å tilby slike kurs.

I tillegg er det også viktig for MHS å melde at en gjennomføring med færre deltakere på et fakultet, har mange av de samme kostnadene som om kurset holdes for flere deltakere. Dette er særlig relevant for kurset som tenkes holdt etter ett år.

En første kontakt med studiested (5A)

Innføringsprogrammet foreslår at hvert fakultet innkaller prester til et kurs ett år etter at de er uteksaminert. Tanken er ikke bare at de nye prestene trenger dette, men at også utdanningsstedene trenger det. Dette er i tråd med kvalitetssikringssystemet ved MHS, hvor høgskolen gjennomfører relevanssamtaler med nyutdannede prester annethvert år, særlig for at utdanningsstedet skal få en tilbakemelding om relevansen av studiet. En slik uke som den som er foreslått i rapporten, passer dermed godt ift hva MHS har behov for uavhengig av dette.

Gevinsten av å opprettholde kontakt med utdanningssted for den nyutdannede presten, vil for de fleste være tilstede.

Det å organisere en ukes program, vil imidlertid kreve ressurser som MHS i utgangspunktet ikke har til rådighet. Det vil imidlertid være mindre kostnadskrevende å gjennomføre et slikt tilbud dersom det kan organiseres et tilbud som samtidig er et studietilbud og dermed utløser studiepoengsrefusjon fra Kunnskapsdepartementet.

Faglig studiereise (5D)

Dette tiltaket i 5. år vil helt sikkert oppleves som et attraktivt tilbud. I tillegg til at en slik reise har en egenverdi, bør man sterkere enn forslaget reflekterer vurdere å koble det til en faglig sikring og tilknytning til mastergraden i praktisk teologi. Mulighetene er mange for å anvende tilpassede pedagogiske tilnærminger for å koble sammen inntrykk fra en slik reise med faglig refleksjon. Dette vil nok en gang bidra til at erfaring og refleksjon gjøres til noe det er normalt for en prest å kombinere, uten at dette trenger å bli mindre motiverende enn en tur uten slik faglig innramming.

Vedlegg: Kandidater fra MHS 2005-10 (s. 34)

Tall for "uteksaminerte teologer (med praktikum)", som vi oppfatter er det antall kandidater som en institusjon klargjør for ordinasjon, kan hentes fra flere kilder: Database for høgre utdanning (DBH) og faktisk utleverte vitnemål fra MHS. For MHS sin del finnes det likevel ulike mekanismer som gjør at studenter som faktisk har tatt avsluttende praktisk-teologisk seminar hos oss, likevel ikke nødvendigvis har fått cand.theol.-vitnemål fra MHS (og heller ikke er registrert i DBH) da de har for få studiepoeng ved MHS (for eksempel studenter som har annen utdanning fra NLA). På bakgrunn av en egen måte å beregne på, mener vi likevel at følgende tall er kvalitetssikret:

2005: 8
2006: 14
2007: 15
2008: 7
2009: 8
2010: 8
SUM: 60
Snitt/år: 10

Dette gir et noe høyere snitt for MHS (10 i stedet for 7,83), og vi ber om at disse tallene brukes i det videre arbeidet.

Med vennlig hilsen,

Bård Mæland
Rektor